

Creditele în franci elvețieni au o rată de neperformanță redusă

Interviu cu Mihai Bogza, realizat de Ionuț Bălan, Săptămâna Financiară, 14.04.2008

Mihai Bogza este președintele Consiliului de Administrație al Bancpost din mai 2005. Între 1998 și 2004 a deținut funcția de viceguvernator al BNR pe probleme de coordonare a activităților de reglementare, autorizare și supraveghere prudențială, fiind implicat direct în procesul de restructurare a sectorului bancar derulat în perioada 1999-2000.

De la finele anului 1998 și până în iunie 2003, Bogza a fost președintele Consiliului de Administrație al Fondului de Garantare a Depozitelor în Sistemul Bancar. Anterior, a fost președinte al Băncii de Export-Import a României (EXIMBANK), vicepreședinte executiv al Pater Bank și director general în cadrul Ministerului Finanțelor, asigurând conducerea Direcției Generale a Relațiilor Financiare cu Organismele Internaționale.

Mihai Bogza este, de asemenea, membru în Consiliul de Administrație al Transfond - societatea de decontări interbancare

Ați declarat de curând că restricțiile impuse băncilor comerciale de către BNR le dezavantajează în fața concurenței tot mai acerbe venite din partea instituțiilor financiare nebancale și a băncilor străine, care nu se supun reglementărilor băncii centrale. Ce soluție ar trebui să adopte BNR pentru ridicarea acestor bariere în paralel cu “revenirea cât mai rapidă, într-o manieră sustenabilă, a dezinflației pe traiectoria anunțată pe termen mediu”?

BNR nu are o dilemă ușoară. Dacă elimină măsurile care duc costurile de reglementare pentru băncile românești la niveluri care le induc acestora un dezavantaj competitiv față de băncile străine, creează percepția că relaxează politica monetară, într-un moment în care inflația s-a reaprins și se situează peste nivelul-țintă din acest an. Dacă nu elimină aceste măsuri - în principal pe cele privind rezerva minimă obligatorie -, menține discriminarea băncilor românești față de cele străine, în circumstanțele în care acestea din urmă nu mai au nicio barieră administrativă pentru a pătrunde în forță pe piața românească - și unele fac deja acest lucru. Soluția, am spus-o în mai multe rânduri, ar consta în eliminarea (totuși) a rezervei minime obligatorii sau remunerarea acesteia la nivelul pieței, concomitent cu adoptarea de măsuri - împreună cu factorii guvernamentali - pentru a stimula creditarea bancară să finanțeze mai mult producția decât consumul, reducând astfel presiunea atât pe contul curent, cât și pe inflație.

Ați mai semnalat recent, citez, „deschiderea frenetică de sucursale în teritoriu este o altă vulnerabilitate a sistemului bancar”. Dacă doriți să ne oferiți mai multe detalii.

Anul trecut au fost deschise circa 1.100 de sucursale și agenții, iar personalul din sistemul bancar a crescut cu aproape 8.000 de persoane, după o altă majorare importantă în 2006, cu 900 de unități și 6.000 de lucrători bancari. Având în vedere că este nevoie de ani buni pentru a forma specialiști bancari de nivel corespunzător, ne dăm seama că asimilarea, într-o perioadă atât de scurtă, a unui număr semnificativ de angajați noi, lipsiți de experiență, constituie o provocare majoră pentru sistem. Și această provocare se manifestă într-o perioadă în care toate băncile, fără excepție, încearcă să-și sporească rapid volumul de activitate. Altfel spus, selecția personalului, pregătirea și supravegherea acestuia - necesare pentru a evita erori cu consecințe financiare nedorite pentru bănci sau clienți - se realizează simultan cu dezvoltarea unor noi produse și creșterea calității serviciilor. Ca să nu mai vorbim de eforturile logistice legate de identificarea locațiilor celor mai potrivite, dotarea și integrarea sistemică a noilor unități deschise... Vă asigur că nu e deloc ușor!

Mai mult de jumătate din creditele acordate în România sunt în monedă străină. De ce preferă băncile să atribuie împrumuturi în valută, în dauna celor în lei?

Unul dintre motive este acela că sursele în lei atrase de bănci sunt pe termen scurt, mult sub scadențele creditelor. Cu alte cuvinte, este mult mai imprudent pentru instituțiile de credit să utilizeze resurse în lei cu maturitate la o lună sau trei luni - cum sunt majoritatea depozitelor pe piața românească - pentru a acorda, să zicem, credite ipotecare cu scadențe la 30-35 de ani, decât să atribuie astfel de credite în valută, folosind resurse cu scadențe la 5-10 ani puse la dispoziție de băncile-mamă sau de instituțiile financiare internaționale.

O altă motivație ține de preferința clienților pentru credite cu dobânzi mici, care să nu încorporeze în rata dobânzii erodarea generată de o inflație ridicată. La o inflație de circa 8% - cât se estimează că va anunța INS pentru perioada martie 2007-martie 2008 -, un client care a luat un credit la începutul intervalului va “rambursa” numai prin dobândă echivalentul a 8% din valoarea creditului încă din primul an. Asta în condițiile în care cei mai mulți clienți se așteaptă să aibă o situație financiară mai bună în perioadă finală a returnării creditelor și ar prefera ca în prima parte să ramburseze mai puțin.

Guvernatorul BNR a atras atenția asupra pericolului creditării în franci elvețieni, spunând că în momente de mari turbulente internaționale moneda helvetă se poate aprecia considerabil atât față de leu, cât și față de euro, ceea ce poate induce mari pierderi clienților. Cum ar trebui să reacționeze băncile care atribuie împrumuturi într-o astfel de monedă după intervenția verbală a oficialului băncii centrale?

Riscul de curs este unul real, indiferent despre ce valută vorbim. Pe de altă parte, în cazul francului elvețian acest risc este diminuat de nivelul mult mai redus al dobânzii față de euro, ca să nu mai vorbim de leu. Tot ca un factor de reducere a riscului valutar acționează și majorările salariale - în ultimii ani, veniturile au crescut substanțial mai rapid decât inflația, oferind clienților resurse suplimentare pentru rambursarea creditelor, chiar în condițiile unei evoluții nefavorabile a cursului de schimb. În sfârșit, mai pot adăuga că, potrivit experienței Bancpost, creditele în franci elvețieni au până acum o rată de neperformanță mai redusă decât a creditelor de același tip acordate în alte valute - e adevărat însă că și portofoliul nostru în această monedă este mai tânăr.

Vă pun o întrebare la care bancherii de la noi ocolesc sistematic răspunsul: Ce viitor credeți că au piețele de retail banking într-o țară care are o populație activă ce va continua să scadă în următorii 10-20 de ani?

Există activități de retail bine dezvoltate și pe piețe semnificativ mai reduse din punctul de vedere al numărului locuitorilor decât România. Pe piața noastră, cheile menținerii unui ritm rapid de dezvoltare sunt, în opinia mea, următoarele: atragerea în circuitul bancar a populației încă nebanancarizate (numeroasă la noi), creșterea veniturilor populației ca urmare a dezvoltării economice generale a țării și, nu în ultimul rând, revenirea în România a unei bune părți din cei plecați în prezent la muncă în străinătate.

Pe ce zonă de pe segmentul de retail își va canaliza Bancpost cele mai mari eforturi pentru dezvoltare în următoarea perioadă?

Încercăm să dezvoltăm așa-numitul cross-selling, respectiv creșterea numărului de produse oferite aceluiași client, astfel încât relația cu acesta să nu fie una temporară și limitată, ci să se transforme într-un parteneriat real pe termen lung.

Economistul-șef al BNR, Valentin Lazea, a declarat că băncile ar trebui să acopere mai bine zona rurală. Cum vă gândiți să reacționați la acest semnal?

Sperăm ca în perioada următoare, și pe fondul absorbției fondurilor structurale destinate agriculturii, să asistăm la o dezvoltare economică rapidă a acestei zone. Cred că doar când se va produce acest lucru zona rurală va deveni bancabilă în proporție de masă. Până atunci, înființarea de unități bancare la sate va rămâne sporadică și se va localiza numai în centrele (din păcate, încă puține) mai avansate economic.

Potrivit reglementărilor BNR, băncile calculează DAE la creditele imobiliare pentru ca apoi banca centrală să le raporteze la BCE. De ce nu comunică băncile DAE la creditele imobiliare și atunci când prezintă ofertele populației, așa cum se întâmplă la creditele de consum, având în vedere că un credit ipotecar are o durată mai lungă de viață decât unul de consum? Vă pun această întrebare pentru că în celelalte țări UE băncile obișnuiesc să-și informeze clientela în legătură cu nivelul DAE și la creditele imobiliare, nu doar la cele de consum.

Bancpost își propune să practice o transparență totală față de clienți. Deși, așa cum ați subliniat, nu există obligația legală de a comunica DAE la creditele ipotecare și imobiliare, noi informăm publicul în această privință - uitați-vă la campania TV pentru creditul GIGA, la care dobânda anualizată efectivă figurează în cadrul videoclipului. Dacă alte bănci nu procedează astfel, e treaba lor...

O analiză a „Săptămânii Financiare” relevă că aproape jumătate din costul creditelor de consum e constituit din comisioane. În zona euro aceste comisioane reprezintă doar 13% din costul acestui tip de credit. Cum se justifică această diferență?

Împărțirea în costuri aferente dobânzilor și costuri aferente comisioanelor are mai degrabă un conținut formal decât unul economic. Să ne amintim că, la un moment dat, a existat pe piață un produs de creditare cu dobândă zero, la care banca împrumutătoare își acoperea integral cheltuielile din comisioane...

În calitate de viceguvernator al BNR v-ați ocupat de activitatea de supraveghere bancară. Zece state UE - din care patru noi membri - au un supraveghetor unic pentru piața financiară (bănci, burse, asigurări, pensii private). Vi se pare potrivită o astfel de idee și pentru România?

Pe plan internațional încă nu s-a conturat o concepție unitară privind avantajele și dezavantajele unui supraveghetor unic. Iată, în Marea Britanie, țară considerată a ilustra cel mai bine sistemul cu supraveghetor unic, am asistat recent la prăbușirea unei bănci de mari dimensiuni - Northern Rock - menținută în viață, în cele din urmă, printr-o operațiune cu totul neortodoxă, nu de autoritatea de supraveghere, ci tot de către banca centrală...

Cred că România poate profita de perioada de stabilitate adusă de asanarea și restructurarea sistemului bancar din anii 1999-2000 pentru a întări și consolida instituțiile de supraveghere existente și să aștepte până când balanța dezbaterilor se va înclina în mod decisiv în favoarea sistemului de supraveghere integrat sau a celui segregat.